

TIDEVARVET

Nr 51. 18 dec.

Tidevarvet Nr 51

På redaktionens anhöllan har Dr Emy Ek givit Tidevarvets läsare en orienterad framställning av den nya utkomna första delen av Ola Hanssons efterlämnade skrifter.

Lärarkallet är kommentar till en förbutfående inlägga, som av Sveriges Folkskollärarförbund ingivits till Kungl. Maj:t.

Veckans ledare handlar om Framtidspolitik.

Elisabeth Nilssons artikel om Gift kvinnans anställning i samhällstjänst avslutas i detta nummer.

Emilia Fogelklous bok Samhallstyper och medborgarskäl, nämnes av Honorine Hemelin i artikeln Djupa brunnar.

Kvinnan i Nordens framtid, en undersökning av dr Hanna Rydh, nämnes av Ellen Michelson.

Vi fortsätter i detta nummer med några utdrag ur boken Ryssen talar.

I presällningsgenblicker har Inkommit till Redaktionen ett inlägg från hr von Koch med anledning av Tidevarvets redogörelse för diskussionen i löstvarfrågan i nr 50. Artiklen kommer att införas i nästa nummer.

Våra postprenumeranter torde observera meddelande förutgående till prenumeranter, som begäret torde yrkställas i god tid, så att intret avbrott i postförändelser måtte äke.

Till Jul!
Strumpor i silke, silke och linne samt ylle.
Underkläder i Milanesie Crêpe de Chine.
Korsetter, Hönshållare, Brösthållare.
Nåsdukar i silke, linne o. bomull köpas absolut billigast i
Eva Magasinet
Biblioteksgatan 11.

Hostolbröstkaramell
finnes överallt

Smakfulla kranser, alla priser

La fleuriste
Allm. N. 4296, Rika 2550 6 Majmtorgsg.
ANTOINETTE W. NORDINGS
Eau de Cologne

Kom ihåg
Barnets Lyckopanning
erhålls genom Föreläsning och Barnserber samt
DE BLINDAS FÖRENING
Majorgatan 12 STOCKHOLM.

Husmoderns arbete

Ola Hanssons posthuma bok.

Av Emy Ek.

Tidevarvets redaktion har bett mig säga några ord om Ola Hanssons i dagarna utkomna bok, Ur minnet och dagboken, och dess tillkomst. Få uppdrag kunde vara mig käre. Självt härstammar jag från skånska bondeläkter i ungefär samma trakter som Ola Hanssons hemort. Under min barndom och ungdom bodde jag i Malmö men vistades under somrarna ofta i södra Skåne och fick där de starka intryck av den skånska slätten, som aldrig kunna utplånas och giva åt personligheten dess stämningssöta och grundkynt. Och den som tolkade, vad man själv i unga och famlande år icke kunde uttrycka åt, var Ola Hansson. Hans poeti var för oss helt enkelt Poesi, fängande landskapsbeskrivning och tolkande all den vaga oro och ångest, som är ungdomens instinktiva förkänsla av livets smärta. Hans dikter och prosaböcker läste man om och om igen — och när jag senare av oförutsäddan ödd skildes från Skåne och i Uppsala skulle göra min första språkvetenskapliga avhandling år 1912, treklade jag icke ett ögonblick att välja till ämne Ola Hanssons språk. Avhandlingens senteraste livligt av professor Noreen, som trots sitt värmländska kynne var full av intresse för de språkliga ingredienserna och den rytmiska egenart, som giva Ola Hanssons diktarstämning dess tjusning. Under de tretton åren fram 1912—1955 sysslade jag alltomfattat med Ola Hanssons diktning utom

att få tid att utgiva den större avhandling, jag alljämt drömmer om. Så kom i sept. 1925 det gripande budskapet, att Ola Hansson avlidit — i Turkiet, vid Bosporos strand. Av en egendomlig tillfällighet blev det jag, som kom att hålla minnestalet över honom vid den, så vitt jag vet, enda minnesfest, som hölls i Stockholm. Detta föredrag utkom i bokform i oktober 1925 och blev anledningen till att Tidens förlag åt mig uppdrag utgivande av Ola Hanssons efterlämnade skrifter.

Den volym, som nu utkommit, upptages till större delen av en dagbok, i vilken Ola Hansson nedskrivit minnen och intryck från sitt skånska liv. Hans son, Ola Hansson junior, fann efter faderns död dessa anteckningar, väl gömda under hans manskriftpåsar, som innehöll hans utgivna, historiska och litteraturhistoriska monografier. I dagboksanteckningarna visar det sig, att den gamle skalden därborta i forskningen, fjärran från hemlandet, företagit den färd till det förlutna, den Recherche du temps perdu, som är den äldrande och den ensamens sår att återleva den vältid, som glidit honom ur händerna.

Den första gruppen av anteckningar utgöres av minnen från Ola Hanssons skolor vid Lunds Katedralskola i slutet av 1870-talet. Lärarna passera revy, tecknade med en humor, ur vilken blott då och då en satirisk värjepses glimmar fram. Det

drag av stolt upproriskhet, som stegar sig mot varje art av tryck och blott är en annan sida av Ola Hanssons kända sensibilitet, framträdande starkt i dessa skolornämnen. I klassen råder en revolutionär anda, och ingen är djärvare än Ola Hansson, klässens primus. När han under själlova bi-beslutläggningen öppet läser sin egen lektyr och får anmärkning, försvarar han sig så djärvt, att klassföreläsanden säger: "Du kommer att stänga dina horn blodiga", en förutsägelse, som verkligen blev till bitter realitet i Ola Hanssons liv.

"Det är en praktfull augustikväll vid Bosporos. Fullmånen glöder upp över den mörka åsens buktade linje på asiatiska kusten och slår sin glittrande bry över sundet hit till Buyukdere". På denna månbrygga komma så småningom minnen gånadade från studenterna och Gamla gardet, som Ola Hanssons kamraters kallades. Med inerlig värme tecknas dessa vänner, och Ola Hansson begagnar tillfället att förklara, varför han, drömmaren och stämningssinniskan, trivdes så bra i de glada överflögarna sällskap. De voro mötatsen till den typ, som Ola Hansson alltid förföljer, sträber, som bara har "ett par armbrågar, när det heter fram, och ett par ben, när det heter tillbaka". De sjöngde hellre än de grubblade, de levde hellre än de läste. "Att jag blev poet och icke bokmal, har jag väsentligen dem att

(Forts. å sid. 6).

drag av stolt upproriskhet, som stegar sig mot varje art av tryck och blott är en annan sida av Ola Hanssons kända sensibilitet, framträdande starkt i dessa skolornämnen. I klassen råder en revolutionär anda, och ingen är djärvare än Ola Hansson, klässens primus. När han under själlova bi-beslutläggningen öppet läser sin egen lektyr och får anmärkning, försvarar han sig så djärvt, att klassföreläsanden säger: "Du kommer att stänga dina horn blodiga", en förutsägelse, som verkligen blev till bitter realitet i Ola Hanssons liv.

"Det är en praktfull augustikväll vid Bosporos. Fullmånen glöder upp över den mörka åsens buktade linje på asiatiska kusten och slår sin glittrande bry över sundet hit till Buyukdere". På denna månbrygga komma så småningom minnen gånadade från studenterna och Gamla gardet, som Ola Hanssons kamraters kallades. Med inerlig värme tecknas dessa vänner, och Ola Hansson begagnar tillfället att förklara, varför han, drömmaren och stämningssinniskan, trivdes så bra i de glada överflögarna sällskap. De voro mötatsen till den typ, som Ola Hansson alltid förföljer, sträber, som bara har "ett par armbrågar, när det heter fram, och ett par ben, när det heter tillbaka". De sjöngde hellre än de grubblade, de levde hellre än de läste. "Att jag blev poet och icke bokmal, har jag väsentligen dem att

(Forts. å sid. 6).

LÄRARKALLET.

En kvinnlig lärare, som utför precis samma arbete och med fullständigt samma utbildning aldrig kan komma upp till mer än 87 % av sin manliga kollegas lön, och i de allra flesta fall inte ens till detta. I Stockholm t. ex. är löneskillnaden i högsta lönesgraden 1.600 kr., men detta antas inte tillräckligt. Ungefär samma skillnad har lönekommittén behållit i sitt förslag, och det är i huvudsak mot denna skillnad såsom upprörande ligen. Folkskollärarförbundet vänder sig.

Enbart detta att en grupp kollegor samtidigt som den för egen del begär lönesförhöjning begär, om inte direkt lönesänkning så dock en relativt öynsamare tjänsteställning. För samma utbildning med fullständigt samma utbildning och samma arbete torde med skäl kunna betecknas som enastående illotill handlat. Men vad skall man då säga om fortsättningen av skrivelsen, där Folkskollärarförbundet på allt sätt söker förringa sina kvinnliga kollegers arbete och stämpa detta som av mindre värde.

Man utgår ifrån att då arbetsuppgifterna inom folkskolan äro av den art, att en del av dem kräva speciellt manligt arbetskraft, andra kvinnligt, är det nödvändigt att vid folkskolan som vid övriga statens verk inrätta olika tjänster för olika arbetsuppgifter. "Då vidare", heter det i skrivelsen, "arbetsuppgifterna inom de manliga

(Forts. å sid. 6).

en kvinnlig lärare, som utför precis samma arbete och med fullständigt samma utbildning aldrig kan komma upp till mer än 87 % av sin manliga kollegas lön, och i de allra flesta fall inte ens till detta. I Stockholm t. ex. är löneskillnaden i högsta lönesgraden 1.600 kr., men detta antas inte tillräckligt. Ungefär samma skillnad har lönekommittén behållit i sitt förslag, och det är i huvudsak mot denna skillnad såsom upprörande ligen. Folkskollärarförbundet vänder sig.

Enbart detta att en grupp kollegor samtidigt som den för egen del begär lönesförhöjning begär, om inte direkt lönesänkning så dock en relativt öynsamare tjänsteställning. För samma utbildning med fullständigt samma utbildning och samma arbete torde med skäl kunna betecknas som enastående illotill handlat. Men vad skall man då säga om fortsättningen av skrivelsen, där Folkskollärarförbundet på allt sätt söker förringa sina kvinnliga kollegers arbete och stämpa detta som av mindre värde.

Man utgår ifrån att då arbetsuppgifterna inom folkskolan äro av den art, att en del av dem kräva speciellt manligt arbetskraft, andra kvinnligt, är det nödvändigt att vid folkskolan som vid övriga statens verk inrätta olika tjänster för olika arbetsuppgifter. "Då vidare", heter det i skrivelsen, "arbetsuppgifterna inom de manliga

(Forts. å sid. 6).

Nr 51. 4 ärg. 1926

Fredspriset.

Nobels fredspris för 1925 har tilldelats britiska utrikesministern sir Austen Chamberlain och Dawes staternas vice president general David samt fredspriset för 1926 franske utrikesministern Lrmand och tyske utrikesministern Stresemann.

Denna årgångens tilldelning är av anledning till att skriva några ord. Nobelstiftelsens lov har utgjungit i alla riktningar under flera år. Man har prioritet som teoretiska gänningar, som både främjat lärare och kulturella ändamål och gjort Sveriges namn vida beaktat och ärat. Det kan tryckas att det varit riktigare, om man priset åt Alfred Nobels personliga äglighet än kamt pengar, och nog har det föreställt något märkvärdigt att en institution som Nobelstiftelsen, kunnat så till den grad imponera på folk — svenska pengars, svensk rikthetlighet och svensk förfång! Att främja dåkonst och forskning, det är gott och väl, men priset kommer inte, förrän världen redan givit sitt erkännande, det hjälper inte fram begäring, som kämpa med nöjen och kanske på under. Det ger ingen hjälp till att starta nya företag, och Sveriges ära. Den fosterländska gärningen kunde ha blivit större, om donationen tillfälligt inkommit lösnad. Återstår inte i vårt eget land ett oändligt kulturarbete, som måste stå tillhålla i sånad av medel, och på vilket hela folkets sociala och historiska utveckling beror? Och därmed sammanhängande landets anseende. Stiger detta verkligen på, att en herre i England eller Tyskland eller Frankrike får 150.000 kr., så under det man på alla håll tycker, är någon annan hövudsak "Nobelpriset".

Och å fredspriset, som utdelas i Norge! Kan någon i närvarande tid verkligen erbjuda ett fredspris? Det är orimligt! Där finns inte sådana förutsättningar. Vad ha dessa fyra herrar gjort för freden? Amerika intresserar sig för Europa ur affärsynpunkt. Och vidare — de födragar, som nu träffats, och som mildrat Versaillesrens bestämmelser, ha de varit förtrodda på intresse för världsfreden. Versaillesns krav har helt och oemligt att uppfylla och respektive länder måste slutligen inse, att det var till deras egen fördel att lå en annan och mera vänskaplig överenskommelse till stånd. Detta är viss ingenting att kländra, men det skall kallas vid sitt rätta namn: nationell konjunkturpolitik. Dessutom — här vi redan glömt konferensen i Genève under värstnären, då Sverige gjorde ett streck i rikens ära för de intriger, som stannade i representation bakom ryggen på Nationernas Förbund tillbit sig gent emot Förbundet! Fast denna konflikt viden som alla andra uppkote sig i kompromissens tecken. Ar det denna fredskärllek, som så väl beömas med Nobelpriset? Det kommer verkligen en ljösta dager över det hela. Och press och alla sågar, att det var det enda rätta, "det är praktisk fredspolitik".

Som sagt, ett fredspris kan ej utdelas i våra dagar. Utvecklingen har inte kommit tillräckligt. Storspolitik och pacifism kräva ej ått — som så litet. Där kan arbetas för freden! Men det måste ske genom att skapa ett allmänna emot briget. Skand hander inte offentlig, det måste genomgå det allmänna medvetandet — i allt och överallt — ett är folkens moraliska och sedliga uppfattning som skall förändras. Den kan inte beömas med kr. 150.000.

E. T.

Julost, Julkorv Julsyltor

Doktorinnan Plancks Julkorv. Till julbaket extra 1/4 Vetemjöl. Fint rummärkt Bordsmör. Färska hönsgräddor. Enlast bästa varor, moderata pris, hos

Charlotta Holmberg & Son
Hötorget 9 — Tel. 578. N. 45 00

består till icke ringa del i utväjandet av de bästa inköpkållorna För livsmedel är valet lätt. I våra 172 butikter gäller principen: högsta kvalité till lägsta pris.
Konsumtionsföreningen Stockholm m. O.

Längs horisonten.

Den springande punkten.

De Tyskland i september gjorde sitt inträde i Nationernas Förbund, förde dess utrikesminister Dr. Stresemann i sitt inträde vid en den senaste punkten. Han sade något om, att då Tyskland tvångsavstudsades, skedde det under förtrotning, att det var första steget till allmän avrustning. Han hoppades, att Tyskland upptog som jämbördig medlem i N. F. skulle inbörda, att likahetigheten nu blev fullständig, d. v. s. den allmänna avrustningen följde.

Det gäller alltså om den omöjliga punkten skall bli förvandlad i en springande punkt! Det är i stort sett om detta som decemberkonferensen, det andra Riddesammanträdet med Tyskland som medlem, har rör sig.

Emellertid har den stora avrustningskonferensen blivit upprädd till följande i slutet av 1927, alltså till efter nästa förbundskonferens. Skälet anes vara att det är på mörderna förberedelserna till konferensen som det hänger, att dess bestämmelser ej blott skola stanna på pappret.

Däremot har ju frågan om kontrollen över Tysklands avrustning blivit löst. Fria och med den 31 januari 1927 skickat segermakternas militärkommission förövrigt från Berlin och kontrollen överlämnas åt N. F. enligt artikel 213 i Versaillesfördraget. Denna innehåller, att Tyskland skall "på allt sätt underlätta alla slags undersökningar, som Nationernas Förbunds Råd anser nödvändiga. Om så behövs, bestämmas detta genom majoritetsbeslut." Att de nu fattade beslutet satts i samband med en hastig evakuering av trupperna i Rheinland, framsåg något som tyder på, att den steg är dock tagen mot förverkligande av Tysklands jämbördighet med kamraternas i Fulkförbundet. Men den omöjliga punkten kvarstår ännu.

Det klarnar i Kina.

Det ser ut som om en klar punkt skall bli att utkräslas i den värdenspolitiska förvirringen i Kina. Kantonregeringen — den republikanska, nationallistiska motståndaren till den gamla Pekingregeringen — har genom delegation tilltids förklarats för Nationernas Förbund, att alla fördrag med främmande makter, som tillits gällt i Kina, äro avskaffade. Kinas representant i N. F:s råd, Tsjao Hsinjiao tillkännagav, att han i allmänhet handlar för Kantonregeringens principer. Här handla alltså om märkliga saker: Kina avskaffar främmande, och Kantonregeringen framträdde som regeringen i Kina.

Om Kina har många stridande makter inom sina gränser, finns också vilkåda förutsättningar för enhet. I detta land, som är större än hela Europa och har bortåt 448 millioner

invånare, saknas praktiskt taget kommunikationer. Järnvägsträckorna äro av försvinnande betydelse i förhållande till landets storlek, vägar äro äro äro beträffar det inre Kina så gott som obefintliga.

Bristen på en nationell tidsningspress bidrar också till, att man i Kina kan leva på en plats utan att veta, vad som händer på den andra. Till sist finns ännu en splittrande faktor i de kinesiska förhållandena. Det är inflyandet av de olika främmande makterna.

Först är det England. England tillägger, i egenskap av landet med den största handeln på Kina, generalinspektören för tullskatterna, vilka alltså kontrolleras av en främmande makt. Inköstmakarna av dessa skatter gå i första hand till betalandet av räntorna på de lån, som allmänna makter ha uttjänat i Kina.

Japan har stora ekonomiska intressen att bevaka i Kina, men har i allmänhet förtäckt att uppträda på ett mindre uttänkt sätt. Japan är politiskt, ekonomiskt och kulturellt så fast bundet till Kina, att en ordnat och fredligt Kina är i högsta grad förmånligt för dess framtåg. Japan kommer därför säkert att spela den nationallistiska förörens seger: Ennat Kina — ämnar stoga länge detta inte överträffar Japans egen maktställning.

Förrenta staterna ha i allmänhet följt Englands intresse alltid så lyctade politik. De ha emellertid utgått den bättre lyctighet, som kommit England till del, tack vare de den amerikanska pressens välvilliga, demokratiska ton, alldeles motsatt den engelska.

Till sist är det Sovjet-Ryssland, som också haft inflytande i Kina. Rysslands hjälp har varit av betydelse för de arbetarorganisationerna, som i sin tur äro av vikt för den nationella rörelsen. Den fämnar dock den överväldigande stora landsbygden övernär. Kantonregeringen står Ryssland nära.

Med jämnheden om alla dessa värdenspolitiska konflikter är det som bäst att erbjuda nyheterna föda. Genoms, som tyda på, att värdenspolitiska kunna klara upp. Mä Donald och Lloyd George förordar Europas erkännande av Kantonregeringen. Här skulle alltså ett självständigt Kina, med vars regering makterna finge underhandla, som med en jämlike. Det betyder, att den godtyckliga behandlingen av Kina, som en underlydande stat vare ståt.

De obönhörliga.

Samtidigt med Dr. Stresemanns nu begav sig till Genève med firkan på flickan, att blott tekniska småsaker återstod i Tysklands fullständiga avrustning, och försäkran om det strängaste uppått över de hemliga rustningsengelska, avslöjades genom den engelska tidningen Manchester Guardian en besvärlig historia.

De obönhörliga tyska nationaliteterna hade bakom ryggen på utrikesministeren — men sannolikt med andra utrikesministeriemedlemmarnas goda minne, och älsket i samförstånd med Riksdagens ledning — ända sedan jag läst i en stor trafik-utveckling av krigsmateriel i Ryssland och import däraf till Tyskland. (Se D. N. 8—10 dec.).

Men det finns andra obönhörliga än de tyska nationaliteterna. Inte bara nationaliteterna i andra länder, utan t. ex. Mr. Scott i Manchester Guardian och W. B. Forster i Die Menschheit och Prof. Quiddé och många andra oinbörda.

Vem är Mr. Scott? Han är "en av de två" redaktörer i England, som ännu alltid nämnes ihop med sin tidning. Den andra är Garvin i Observer. (Eror nämndes de flesta stora engelska tidningar med både för och efternamn, som t. ex. "Delane och the Times", "Russell och the Scotsman". Men inte nu. Ty det står inte längre en personlighet bakom och låter sig röra tränga igenom. De ha blivit inkopplade i stora traster, som ekonomiskt stå i tjänst hos publikens efterfrågan på vad som smakar den bäst.)

LAMPLIGA JULKLAPPAR

Ovanstående Halvbotin med skinnkrage kostar

Kr: 17: 50

Dessutom står sortering i högt Botiner, Snowboots och Galoscher för damer och barn.

MEETHS

Skowdelningen, 1 tr. DROTNINGGATAN 63

Präparat och Färgar samt linne framställning av lenare och smalar 119, med färg bläckar vilt test, alla bläckar, artstapelar av, Sv. Kex, Centr. Färg, för Färg Kultur och tillverksade i Götta Skofabrik Akt.-Det. färgs och kan beställas i Anna Ahlströms MANUFABRIK & KORTVÄRFFABRIK Göttastr. 9 - Stockholm - Tel. 581 21 88

Så lätta skall denna färg i skön.

Mot rynkor

Crème Anti-Rides Löhren, du Dr. Hyl, sköter tillfälligt med sig rynder. Näck och tiller i rynkor krime åpnar, påttar o minuter. Massor av er. Körmedel. Pris 450 + 1000. 71. Högskolan i Stockholm. A.-B. FRANSA PARFUMERIEFABRIKET. Högskolan 5. 500 med 100 Komp.

Svenska Pianofabriken

Elegant, Fyllig ton, Bekämlig spelart. Ombud antages. Hittills: Drottninggatan 57, i Stockholm. Tel. 564. 21 28

En gedigen boksamling

— uttan kända kostnad — kan man förvärfa sig. Verk av de följande är och tillrädda författare. Synnerligen lämpligt för studieböcker. Tillhåll Red. Gösta Lindberg, Centralen III - Gädd

Ni sparar pengar genom att köpa SLOTTSTRE, marknadens finaste Ceylonblandning. Aterböringskupong i varje förpackning.

Det bästa inderiet och färbildningarna i Majas Hembageri. Högskolan 14, Stockholm. Tel. 564. 21 88. Grahamskärl a. Wäffor. 10000. 10000. 10000.

Skånska Handikmagasinet. Västerbergsgatan 65 - Stockholm. Telefon. Near 121 03. Stort lager av HANDESKAR, VÄSTGÖR o STRUMPOR. Inghet 1880. Äldsta Handikaff i Stockholm. Innehavare: Fru Lotten Smith.

Utvald goda OST-sorter till Julen. Smöraffären Framåt, 28 Nybröders och Norrlångsgatan 13

Kontrollant Stadsckemisten I GÖTEBORG. G. Karl Ahmström

Mr. Scott har blivit andigen lyndch midgå gämnar, kanske värdt då ha ut bredrikt med makt och valdighet tor parti för loerna. För några dagar sedan fick han möt andledning av sin 80-åriga hosa, att det var hans förtjänst att Sydfriska boernas förre ledare och Sydfriskas nuvarande premiärminister general Smith.

Betecknande nog är det Scotts Manchester Guardian och Garvins Observer som ut i den liberala pressen förta talen för att England skall erkänna Kanton-Kina som jämbördig stat.

Och som kommentar till Riksdömet i Genève skriver Garvin i Observer: "Oklationen av Rheinland är i lika hög grad barbari som en tysk eller fransk okkupation av ett engelskt grevskap skulle vara. Varför gör vi oss inte det omäkt att tänka igenom, vad denna sak innebär?"

Lika obönhörligt avslöjar Scotts Manchester Guardian vapenutleverien i Tyskland — riskerande därmed sitt ulomordentliga ansende i detta land! Men kan man av sin jämlike. Den store pedelagen — förlappströmmen F. W. H. Forster, har sålides samtidigt med artiklarna i Manchester Guardian i sin veckotidskrift Die Menschheit givit en detaljerad redogörelse för de tyska rustningarna. Detta är blott ett led i hans mångåriga kamp för tysk självprovning, som forskaffat honom namnet handelsförfärrare. Han tröstar någon att kunna jäva hans uppgifter. Ingen får heller ha försäkt.

För en liknande protest mot de hemliga rustningarna var det som prof. Quiddé följdes 1924.

Så många andra — här på jorden och sannolikt är vilkåra i världsrymden. Blott ginstvis kan vi följa stridens gång. Så mycket är om visat, som vad som uttrycker i Hedenstans lustiga ord: tala sanning är i lämden ofärligare än att ljuga.

Rekommenders MISS BLANCHE till gläster och alla andra bekanta!

Den bästa 10-öres CIGARETTEN.

Drick dig till hälsa! HEMBERGA BORDSVATTEN

Starkt radioaktivt. Järnrikt. Stärkande. Utsjögande. Enl senaste prov är källans radioaktivt 5790 voltmeter. Kanton-Kina. F. D. BERTIL GROTTH. Erhålles hos varje välutrustad handl. samt på restauranger. Återbeställare antages. Hemberga Hälsoberunn TABY 239. Nederlaget: Generalen 90 36.

Sjukvårds- och Förbandsartiklar

Kirurgiska Elektriska Häftappar, Induktionsapparater, Adrebräckstrummar, Strickblad, Gyller-Bare, Grosskurrettor och Gyller, Bräskålar, Långbygdare, Skötkäppar, Ljuddyg, Damböcker, Bernavärdsartiklar alla slag m. m. Består även tillävis av Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special

Vesterliggatan 68 (Ingått i Postgatan) Högskolan 9 STOCKHOLM

Jul-Kaffe.

Der bästa julkaffe NF kan få 37. Nigger-Blandning Demos Blandning är sammansatt utav världens mest delikata och aromatiska kaffe, och är därför överläggt andra Hållningar. — Sedan so är tillkalla har detta kaffe varit erkänt älskat ett verkligt hälsökaffe. Pris 5.10 pr kg. Nordiska Kaffe-Bolaget SIBYLLEGATAN 35. Tel. 295 63. N. 41 08. Fåfäst DOBELNSGATAN 91. Tel. V. 153 18.

Massage, Salsad, Ansikt- & Fästhandling. Kungälvsg. 11. U. 1007 37 47. Fru. AGNES SVENSSON. Ex. Sjukvår.

"BON-TA-F. Studiering" är just det kaffe Ni behövt under de kommande helgerna. Pr. kg. 4.40. Prova och det kommer att bli. F. J. KAHN, 61 Korshamnsgatan 61. Högskolan 9. Tel. 31 30 - E. 1819 - N. 21 39

Fa Emil Bäcklin GLASMASTERI och RAMAFFÄR

I AD. FREDRIKSTORIG I STOCKHOLM. Gott arbetet! Billigaste priser! Telefoner: 504 101 2 & 37 21.

Kvinnan i Nordens forntid.

Doktor Hanna Rydh har i en skriftserie omlämnad titel framlagt sina forskningar och rör ända kvinnans ställning i Nordens forntid. Boken är ytterst intressant; dock, kommer man till den i förväntan om att längst ner i det dunkla djupet spåra resterna av ett matriakat på nordisk bredgrad, blir man sviken. Doktor Rydh har ingenting att säga om en tid, då förhållandena varit motsatta de nu rådande, då kvinnorna alltså varit det härligaste könet.

Stenåldersfynden, som ju till största delen utgöres av lekfrågsmått, berättar endast sparsamt om människornas liv. Lekfrågan själva äro emellertid en produkt av kvinnohänder, och många av dem, t. ex. det utomordentligt vackra kärlet från Kvistofta i Skåne med sitt schackbrädsornament jämte det ståtliga dryckeskäret från Skarpsalling i Danmark, tala om, att det bland flera tillverkare funnits konstnärer av högsta rang. Kvinnorna voro under stenåldern, förutom lekfrågsmåttverke, också murare och jordbrukare. De störde för maten och kläderna.

Vad man av stenåldersfynden med säkerhet kan konstatera, är att kvinnan åtminstone efter döden förtjuitt samma behandling som kommit männen till del. I de stora stenkammargravarna vil de sida vid sida, man och kvinna.

Betydligt mera levande träder bronsålderskvinnorna fram. Fyndet från de danska gravarna, där män och kvinnor, innesluta i urholkade ekstammar, blivit gravlagda, äro övermåttan. I en sådan ekstam, av triets garvare bevarad från föröstring, vilas Barum-Eshøj-kvinnan i sin kimonobus, sitt tofsryddade bälte och sin dolk vid sidan. Hon levde 1,500 f. Kr. Man är ju benägen att tro, att bronsåldern, som efterlämnat så många vackert bearbetade smycken och guldskäp, skulle haft en inre kulturell ståndpunkt svarande till den praktfulla yttre. Men Håga bronsåldersgrav vid Uppsala, där en hövding gravsatts, är ett bevis på, att den

HANNA RYDH: Kvinnan i Nordens forntid. Kr. 2:25. Natur och Kultur.

Främst
i Stockholm
**Sorghattningar,
Sorghattar och
Sorgslåjor**
**Leja-Magasinet,
Normalmorg.**

Honorera Hermelin:

Djupa brunnar.

"Det är den tro jag lever på, att det finns vatten under sanden överallt." Förklaringen är Hans Larssons och har väl av honom ständigt på nytt och på olika sätt blivit styrt. Och Hans Larssons medarbetare — fast olika vägar vandrande — i svensk självständig psykologisk forskning och i vår tidshistoria, Emilia Fogelklou, har lika bestämt alltid visat, att på varje punkt finns möjlighet att söka och finna de vägar, som föra ned till källorna under sanden. Det må vara i den levande människans liv eller i de historiska dokumentens "orra blad". Och den slapper egentligen aldrig sammanhanget mellan människans liv i sig och det samhälle, som med tusende trådar är sammanflätat med hennes människoförhållanden och arbetsförutsättningar. Det samhälle, som är runt omkring henne, men som ständigt är på väg mot vad som skall bli. Som därför alltid avtvingar henne ett ansvar för vart detta vardande här här, d. v. s. ansvar för vilka ideal hon ger makten över sin tanke och därmed sitt liv, dess handlingar och dess vägar — och i samma mån över samhällets mål och medel.

Emilia Fogelklou har alltid hängslet sig sökt sig ned genom sanden för att nå vattuskällorna; stannat, där karavanen dragit vidare, stannat och gåvt, därför att hon vetat att vatten fanns, men att karavanens väg ledde ut i ökensand. Så kan man också den dag, som i dag är så upp hennes första bok, "Medan gräset gör", från 1911 och med örljängande märka, att

EMILIA FOGELKLOU: Människan och hennes arbete. Bonniers små handböcker i vetenskapliga ämnen. Pris kr. 2:25.
EMILIA FOGELKLOU: Samhällstyper och medborgarideal. Bonnier. Pris kr. 4:75.

Vem har gjort SCHÉELS RADIUM-TVÅL så populär?

Den milda, förnärma DOFTEN

och det sälsänt balsamiska luddet har skaffat Schéels Radium tvål otaliga vänner. — De utvalda beständedlarna i denna tvål äro värdefulla och välgörande; tänk bara på Radiumförekomsten i densamma! Om Ni är någon andelning ännu ej prövat Schéels Radium-tvål köp hem en i dag!

Schéels Radium-tvål
Schéels Radium-tvål
Pris 1 krona

Välbehållna kontrolleras av Radium-experten FR. D:r N. Sahlbom.

Nathimmel.

Hur hög du väjver, hur oändligt stilla, hur dina stjärnor sirda genom nat.

Nu flyr i dunkel här allt ont och illa som döda liv på strimrens märka vatten.

Nu sover sorgen stum och oron tigger — barnhärtigt är du, matterns djupa dynda —

men ur din rymd, där stjärneshimmet stiger, vill helig tytnad till mitt hjärtas tala.

Ur ändlös fjärran komma de mig nära, försvunna syner, ord, som fält förhålliga

i ärens brus och dagens vämmel.

Allt vad mig dagens åvån gav att bära det blir så fjärran, blir så armt och ringa

inför din storhet, höga stjärnehimmel!

Kerstin Hed.

lika arvsmitt med bröderna. Sigrid Storråd är för övrigt en gestalt som visar, att det fram i kristen tid funnos kvinnor med makt och myndighet. Många gravfynd från vikingatiden säga oss, att gravarna äro lagda över

der finns — bland annat! — den vetenskap, som sedan med det vittberömda namnet psykoanalys gått över världen. Men också det grepp på allt liv som en helhet, som just nu håller på att från olika håll arbetas fram ur psykoanalysens visvisektion av "psyket". Det är också "frisländande psykoologi", som K. J. i denna tidnings spalter kallade den lilla boken från 1924, "Arbete och vila".

Och hur har inte boken med den tunga titeln "Ur fromhetens livets svenska brunnar", på den ofta översandade väg som kallas svensk historia eller svensk kyrkohistoria. Och när Emilia Fogelklou stannar inför Birgitta, stannar för att gräva på djupet, så får Birgitta sin tidsämning och begränsning som aldrig förr, men kommer oss samtidigt så hisnande och hjälper nära på sin oövekliga inre visshets väg, som överkorsas alla tidsavstånd.

Arrets böcker av Emilia Fogelklou heter Människan och hennes arbete och Samhällstyper och medborgarideal, alltså med såklid tydlighet insättande människan i hennes samhällskontakt och samhällstjänst. Den senare är genom författarens förord särskilt ägnad ungdomen och nytillträdande medborgare. Men jag är viss om, att man på alla stad-er av livets väg där kan finna de kontakter, varur upplysning, igenkännande och nya synpunkter springa fram. Människan och hennes arbete är väl mera ägnad dem, som så länge stått klämda i tidens arbetsförhållanden, att dessa tomhet upp sig i ett ofrånkomligt problem. Jag vet dock, att den lilla boken av en framstående pedagog i högre folkskola använts — låt oss inte säga som "lärobok", utan kanske bäst som tankelästa i samhällskunskap. Och detta med framgång och till glädje.

Medborgarskapet blir ju hos oss allt för lätt en ödd vetenskap — eller tom ovetenskap — ett abstrakt begrepp. Vad som kan ge liv däråt är väl antingen om man "stötter emot en vass kant" som Elin Wagners fru Magni, eller om man blir berörd av idealen, som ger liv åt det som borden vara och öppnar oss ögon för hur det är! Perspektiv, bakåt och framåt, ger idealt luft under vingarna. Och idealen,

Ryssen talar.

(Forts. fr. föreg. nr.)
Jag knackade på dörrarna. En kvinnas öppnade sigande och darrande. Jag bad om bröd. Hon hämtade bröd och ost ur ett skåp och började värma vin i en panna. Jag åt så det knakade. Jag tänkte att ingen skulle skulle kunna få mig härifrån. Då knackade det åter på dörrstret. Kvinnan öppnar igen. En österrikare kommer in. Vi betrakta varandra, maten fastnar i halsen, jag är nära att kräkas. Vi vet inte vad vi ska göra. Men han säger sig och tar också bröd och ost, och med samma glädje som jag. Kvinnan kommer med ett vin och två kappar. Vi äto och drucko som om vi voro svargar. Sen lade vi oss bredvid varandra på bänken. På morgonen gick vi var sin väg. Det var ingen där som befälde oss att — — —

Jag gick i förväg och märkte inte, att jag kom ifrån truppen. Då kom en tysk emot mig. Men jag hade alldeles glömmit att jag måste slå ihjäl honom, jag bara står och väntar. Han ser så viktig ut. Han kommer emot mig, griper tag i mig och vill döda alltså i vida. Då jag kände n'got kallt järnaktigt på hans bröst framslättade och rika kvinnor. Så t. ex. gravnen från Aska frälsgård nära Vadstena. Fyndet tillhör 900-talets mitt. Det är sannolikt, att den döda bränts på en båt, och den rika utstyren förövrigt skvallrar om, att hon i livtiden inlagt en ställning öfver den vanliga. Fålla 800-talet återtrider sig det rikaste av alla fynd, Osebergfyndet, drotning Asas gravskäpp.

Att kvinnorna under forntiden gingo beväpnade och deltago i striderna är tydligt. Kvinnoskelett med vapen ha funnits. Sköldornas och valkyrior omtalar gudasagan. På 900-talet gjorde en kvinnlig viking strandtag på Island.

För så vitt jag förtärdt är Rydhs redogörelse riktigt, framgår därunder, att kvinnans ställning i Nordens forntid mera följt en sjunkande linje än tvärtom. Om den inbrytande kristendomen säger hon, att den väl förr med sig en förmildring av sederna, men en knapp bidragit till kvinnornas fria värd. "Klostrets uppgift var icke att utveckla individuella särdrag. Bröt i enstaka fall en Birgittgestalt fram, så stod hon där tiden till trots och icke i samförstånd med den allmänna uppfattningen."

Alltså: av matriakatet spåras visserligen ingenting. — Men långt bort i sagens skymning vävde de norrnorna människornas livstråd och räddade över gudarna själva. I kristen tid fanns av forntidens gudinnevärd endast den sidoställda madonnen (som reformationen sedermera sopade bort!). Detta tillsammans pekar dock i en och samma riktning. Och därför må det vara anmärkligt, tillästa att avsluta dessa knapphändiga rader om denna högnästans bok med en undran: — Vad tänker du Rydh om professor Væring i Jena?

Elen Michelsen.

kom jag till beväpnad och slog till med knytkäven mellan ögonen. Han vacklade, jag slog med gravrökelsen ständigt på samma ställe. Man kan inte se hans ansikte allit är bara blod. Men jag vet inte vad jag ska göra, när jag väl har kamraterna i närheten. Jag ska väl ändå inte slå bredvid honom? Jag tog hans hjälm som låg på marken och gick tillbaka. Det är mitt hjälplöshet. — — —

"Gott" heter på deras språk den häre Herren Gud. Det är det för ett ord och vad kan det duga till? Hos oss är det så långt: den häre Herren Gud — hos dem "Gott", och så där. — Men de känner förestis sin kraft. — — —

Värsat av allt trötta mig den här disepinen! Om det ändras över när ordning med den, men man kan inte begripa någonting. Båra tomma ord och en strick-bänd för alla leder. Vi gör så mycket hederbevisningar, så det blir ingen heder kvar i oss själva. — — —

Vetet var så grant. Varje stia var som en lovsång till Gud — som ärkeänglarnas trumpet. Men det låg döda soldater där, vetet, både våra och deras. De var alldeles nya döda — luktslösa inte — man kände bara doften från vetet. Men bland de döda sprang bara omkring — bortkomna barn. — Båra tvål och träringar. Söra ungar har de där — men de var så vetkrämda, att de hade glömt att gråta — hade förlorat rösten. — — — Som i stekkramp. På ansikten hade smuts och tårar torkat ihop. Våra systrar tog sig an dem — tvättade dem och gav dem mat. De teg som dockor. — Först när vi kommit väl tio mil bort, började de sjunga. — Det är försäkradligt med tårnen. — — —

Han berättade oss förtjusande historier för oss — hela kompaniet skratade, vi glömde alla plågor. — Vi höll av honom som vårt eget barn. Och när han dog — Ivan berättade det — så lit han hälsa alla kamraterna: "Kom ihåg, att det man kan skratta åt, är inte syndigt."

Vi vet inte hur mycket en miljon är. Men då man besticke en underofficer med en rubel, så kan man antagligen förtöra många själar med en miljon. Det är be-öskat väl.

Man påstår att undervising har den nyttan med sig att man inte dömer mera, emedan man förstår allting. Men sedan jag avslutat min utbildning, började jag först riktigt att fördoma allt som inte passade, framför allt vår råhet. Nu går jag omkring bland råheten som på vassa knivar.

Tyst, tysa till ett edligt ord. Himmel och helvete tysa till. Människorörsten är förstumad. Jag vet inte vem som soppunnat skjutvapen och flygmaskin. Men jag vet att därigenom beretts en stor skuld för döden. När kriget uphörs, kom-mer det inte att finnas någon död mer på jorden. Döden kommer att falla bort som en mått blodig.

detta förment luftiga väsen, är ju enligt "den nya psykologien" den kraft-akkumulator, som bäst kan driva tungt arbete.

Perspektiv är först och främst vad dessa båda böcker ge. Och de ständiga glimtarna från den pers o/historia, som finns bakom iderna och systemen, utväljandet av den rätta detaljen, som endast står till buds för den, som går ut och in i historiens skattkammare, de korta notiserna och de omfattande literaturförteckningarna, allt väcker och stärker ett intresse, som inte slöcknar när boken är slut.

Det gamla Kina, Platons låga stater, Från landskapslagarnas brytningstid, Thomas Morus och Utopia, R useau och så, så hyder inhallas förteckningar i Samhällstyper och medborgarideal.

Författaren visar på det egendomliga förhållandet, att intresset och beundran för de gamla kinesiska idealen åter har en höjkonjunktur just nu, då Kina själva genomgår en jämsnings- och ombyrtningsprocess, varur det säkert kommer att framgå med helt andra ideal än dessa gamla, av oss ysterlänningar sedan länge övergiv-

Gift kvinnans anställning i samhällstjänst.

(Forts. fr. föreg. nr.)

Man säger, att h. n. en misskötas om hustrun har tjänst.

Det är fullkomligt oövisat. Det bör för resten ligga var och en om hjärtat att se till att om hemmet ej blir skött som det bör, göra sitt val och göra detta riktigt. Det ligger väl även i mannens hand att se till att valet mellan maken i arbete och hemmet värd blir riktigt, nog tror jag att därvid är de bästa bedömnarna makarna själva.

Ma. talar om ansvar för barnen. Jag vill inte där avge för barnansvar för verka. Jag skall göra ett par exempel. Om hustrun behåller sitt arbete och mannen stift, kunna barna få en sådan uppfostran, som lämpar sig för deras beväring, annars ej. Hur skulle sin ansvarskännande välja?

Om båda makarna behålla sitt arbete, blir det möjligt att få barna med makarna äro unga. Hur bör här väljas med ansvar?

Om båda makarna arbeta, vinnes säkerhet för barnens försörjning, annars ej. Hur väljas?

Om hustru behåller sitt arbete kan hon försörja familjen även om mannen dör eller faller illa. Hur väljer en ansvarskännande?

Vidare talar man om konkurrens på äktenskapsmarknaden mellan de i offentlig tjänst anställda kvinnorna och de andra. Denna konkurrens skulle vara illojal. Man har sagt, att en kvinna med offentlig anställning skulle förlora sig bättre eller lika bra som ett större stenhus i Stockholm. Och då blir denna kvinna i äktenskapsvärde så jämförelse med en kvinna, som äger ett större stenhus i Stockholm. Men så konkurrerar hon med alla de andra kvinnorna, som varken ha stenhus eller anställning i samhället. Lägger man denna krassa synpunkt på äktenskapet, så ligger det givetvis en del samning i att om mannen ej tog varken flickan med stenhus eller flickan med samhällstjänst, vilka båda kunna försörja sig själva, så toge de en annan. Tager man äktenskapet såsom en ren försörjningsanstalt, så är det ju klart att på detta sätt blir färre försörjda.

Jag förmår mig icke till att vederlägga denna åsikt, som för mig synes bra krass.

Så säger man vidare, att under dessa tider då arbetsstillfällena äro så ytterst knappa och många gånger så betydliga, så är det orätt att den gifta kvinnan att behålla sin anställning.

Senaste nyheter i erpe de chineunderklider inkomna till julen och försäljas till våra sedvanligt låga priser i Twilfit, Nybrogatan 11. Se vårt skyltfönster. Presentkort. Öppet 9-8.

na. Måktigt förnyelse eller ej — Kina gamla medborgarskaps historia har dock oerhört mycket att säga oss, kanske mest om vad uppfostran kan betyda. Kina har rätt att göra sig lustigt över Europa, "där är en och en uppriktad skolor för andra än sig själv". Ty Kina kan och lever sin Kong-tse. Och han har sagt: "Jag har hört att det är förenligt med god smak att koma in och låra sig; jag har aldrig hört att det är förenligt med god smak att gå ut och undervisa andra."

Kina har visat, hur mycket som av uppfostran och suggestion kan göras övervinnligt och utvärldigt, ja trampas till stoft av låga fötter på självklarhets väg. Här är suggestion, som vilar på brutna handling genom generationer eller på enda människas oomkullrunliga livshvilling. Jag siffrar t. ex. på de kinesiska familjefield, som också här samhällets, där ständigt de ungas liv ofras för de gamla, individens för det hela i härskarens gestalt.

Belysning över exemplet makr från ett enda människolik, då ingen spricka finns mellan idel och handling, på ett underbart sätt ger historien om Sontok i Människan och hennes arbete.

Språnget från det gamla Kina till Platons stater är svindlande. Som alltid, då man kommer från folk, på ett eller annat sätt fånga i mekanisk, till dessa underbara greker med sina låta taktar, där alltid människohjärtans slag och tankarnas snabba och obehändrade gång är tygliga under alla former.

Inte med ett ord vill jag återberätta vad Emilia Fogelklou berättar om Platons djupa grundtänning till Staten, Politia. Ej heller det moegade, underbart aktuella intågandet i. ex. uppfostrans betydelse och familjens nyskapande som grund för ett nytt samhälle, vilket återges från hans ålderdoms arbete Lagarna. Så enkelt, så lysande ligger detta väldiga tankearbete, som spränger alla gränser och skrankor, framför oss, så uppfordrande att söka vår väg och finna den. Det berättas ju, att Solon genom att i folkförsamlingen uppläsa sina dikter förmodade det attenska folkets rikmäte att efterkänka alla skulder!

Det käns som om Emilia Fogelklou här gjort tillgängligt för oss alla ett kätterslag, som kan lösa många krafter till arbete för en ny tid, vilka av suggestionens och traditionens makt hållits bundna.

Hur ledande stiger inte Thomas Morus fram — inte minst i en not om hur han överlägger med sin hustru, jollar med sina barn och språkar med sina tjänare — i sitt patos och

och ändå vara gift. Resonemanget är endast riktigt om man utgår från två förutläggningar:

- 1) att hemmet ger tillräckligt arbete för en människa, som helt ägnar sig åt det och
- 2) att den gifta kvinnan behåller sin tjänst och ändå icke tager hjälp i hemmet.

Resonemanget är nämligen icke riktigt om hemmet endast giver tillfälle till så mycket arbete som makarna kunna göra det på sin fritid, ty så skulle innebära, att så många flera män och gifta kvinnor skulle beredas sysselsättning men att samhället ville tvinga hustrun till den grad hushåll med sin arbetskraft att icke skulle göra mera arbete än de små stunderna hemarbetet toge. Och detta vore enligt mitt förmenande ålders felaktigt, ty därmed kan varken den manlige eller samhället i längden vara berött.

Gå vi ett steg längre på djupet av detta resonemang så finna vi, att detta skulle bereda sysselsättning men att vi i stället hade att räkna arbetslösheten lagd på de gifta kvinnorna. I stället för det understödd man numera är ense om att statten bör utgå till de arbetslösa skulle försörjningen av dem i stället vältras över till familjeförsörjaren — maken.

Men föreligger sålunda båda de nämnda förutsättningarna, nämligen att hemarbetet är tillräckligt för en persons hela tid och vänskotes genom att det endast får fritiden, då är det riktigt, att kvinnans behållande vid sitt arbete utom hemmet ökar arbetslösheten. Toge makarna däremot ett hembiträde till hemmets skötsel så är troligt att arbetet behöves för den kvinnans återgång till hemmet felaktigt. Det blir nämligen då lika många personer som få arbete.

Jag tillbakaviser talet om att det skulle vara så tokigt om låt oss säga två lärare, en manlig och en kvinnlig, som äro gifta med varandra, te såsom hembiträde en annan lärarinna som ej har fått plats och fordrar att den gifta kvinnan bör tråda tillhåll från sin plats och lämna den till den obehörande lärarinnan.

Vidare säger man, att den gifta kvinnans arbete är sämre. Detta är fullkomligt oövisat och kan icke godtagas, förän det visat sig att

det är sant. Inom skolan där man har den största erfarenheten, har detta ej konstaterats. Kontrollen bör vara sådan, att ingen får missköta sig i sitt arbete.

Nästa motiv är, att den gifta kvinnan sjukskriver sig mera. I ett fall är detta ju riktigt, emär en kvinna, som får barn under den tid då måste hava större ledighet för detta händelseakt än motsvarande man. Jag kan möjligen gå med på, att hon får betala för denna ledighet, men, så staten intresse av barnafödandet och familjeförhållanden, bör ej ens detta ske, trots den skenbara oövisningen i detta förhållande, vilket ju, såsom det sagts "männan ju icke kan komma i åtnjutande av motsvarande." Det vet jag sannligen inte vad det skulle vara.

Jag vill peka på de sedliga värdena av att den gifta kvinnan tvingas från sin tidigare livsgärning till utesättande hemarbete. Det pris som hon betalar för detta, som samhället fordrar för förmånen, att bliva gift, Det gves kanske billigare pris för motsvarande förmån.

Jag vill vidare påpeka vidden av detta spörsmål, då jag säger att det påstås att över 40 % av Stockholms kvinnor äro i förvärsarbete. Jag vill därefter övergå till de praktiska konsekvenserna för kvinnorna om äktenskapet skulle tvinga dem från anställning i samhällets tjänst.

För det första vill jag se den fader och moder som vill göra någon större uppoffring för sin dotters utbildning, om hon endast med visshet skulle få använda sig av sin kompetens tills hon gifte sig. Det kan nu vara ovisst att nedlaga kapital på sådant, men om den föränting till leve, att hon måste lämna sitt yrkesarbete vid äktenskapet, vore det ytterst föredelaktigt penningplacering att våga något på dottern. Och i så fall leve mannen givet av med en svår konkurrens.

Vem skall betala denna kvinnas studiekulder?

Äktenskapsmarknaden är den mest vansliga, av alla marknader, och det synes omöjligt att i förväg räkna ut vem och hur många som skola bliva gifta. Vad skulle de kvinnorna taga sig till som ej bliva gifta, och ej fått utbildning.

Och om istället för att den samhällsanställda ligger över i äktenska-

I arbete för en ny tids idéer.

En deputation, bestående av ordföranden i Malmöavdelningen av Internationella Kvinnoförbundet för fred och frihet, teckningslärarinnan fröken Anna T. Nilsson, överlämnar fröken Mathilda Holmgren, Malmö, samt frökenarna Ellen Wester och Augusta Lundborg från Lund, nedlaga föregående söndag vid monumentet i Lund en krans från svenska kvinnor, tillhörande svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet.

Det ena av de vackert tecknade banden på barn inskription Tegners ord: "Det rädda är evigt. Ejs dotras där ut från jordens dest trampade låda ... Det räddas får armar, det samma får röst, och folken stå upp till förvandling."

På det andra bandet lästes: "Med förtärliga av flydda tidens hjälteideal, I arbete för en ny tids idéer — fred och förförorsning."

Stens konkurrens, som man numera klagar över, det blev så, att hon låge under, skulle samhället verkligen vinna på, att det blev de mest energimättade, som icke skulle bliva mödrar till barn i äktenskapet?

Har nationell ekonomisk tillgång haft rätt när man sagt, att en nations lycka berott på, att så mycket som möjligt producerades och så mycket som möjligt konsumerades, eller m. a. o. så litet som möjligt sparades? Detta skulle innebära att samhället var berött av att uppfostran i alla sina medlemmar, sålunda även sina kvinnor till samhällsnyttiga arbetande individer, eller att man skulle hushålla med arbetstillfällen? Två livlveten tar den hustru i farans stund, som behåller sitt utomhusarbete och då gifte sig. Vore den senare tecken riktig, så fordrar logiken, att den tillämpas även på sådana män som redan hava ett livbete i en rangrad och god ekonomi eller större förmögenhet.

Under striden för rösträtten för kvinnan sådes att vi rösträttslösa hade så dåligt sällskap — idioter och brottslingar. Nu har det sagts, att man nästan måste vara brottslig för att mista ett samhällsämte, nu önskar man en sådan mistning även om man är kvinna och gifte sig.

Jag för min del deklarerar den bestående åsikten, att rätten till arbete är lika med rätten till bröd, och att detta är var och ens ofröyerliga rätt, lika säkert som rätten att leva alltså även för den gifta kvinnan.

Elisabeth Nilsson.

Fredsveckan.

Internationella Kvinnoförbundets fredstecken tycks glädjande nog bliva en institution. Nästa år kommer denna "vecka" att förläggas till Göteborg, där mellan den 6-9 januari en uppbyggingskurs hålles på Handels högskolans lokaler, behandlande internationella sociala problem och konflikter, som utgöra en fara för freden och lägga hinder i vägen för ett förtröende och fullt internationellt samförstånd och samarbete.

På trettondagens middag inleades fredstecken ett föredrag av dr. Paul Bjere. Ett stort föredragshäfte från de nordiska länderna komna därpå, de följande dagarna att avhandla de politiska, ekonomiska, sociala och etiska faktorer, som öva inflytande på freden och det internationella samarbetet.

Sålunda kommer dr. Harald Mat ta över ämnet Fredstänkens utveckling under ett halvt år sedan de, logistmar Lindhög över ämnet Internationella sociala problem och professor O. Norden-skjöld över ämnet Rasproblemet och de vita folken. Professor P. O. Grönström kommer att behandla den kolonialpolitiska situationen före och efter världskriget och professor Westin-Silverstote Befolkningens förändring och världens försörjningsmöjligheter.

Veckans tredje dag är huvudsakligen ägnad åt de ekonomiska faktorerna, främmande, den ekonomiska världskonferensen, det internationella trustväsendet m. fl. ämnen. Då kommer även fru Cederfeld de Simonsen från Danmark att föreläsa om Sönderjyllands minoriteter och assessor Carl Bonnevise från Norge om Europa's förenade stater.

Söndagen den 9 januari avslutas fredstecken med föredrag av bl. a. dr. AH Ahlberg och fröken Math. Widgren. Den senare kommer att hålla föredrag över Ny uppgifter och arbetssätt för fredsorganisationerna.

Anmälningar till kursen kunna tillämnas sändas till Göteborgskretsens sekreterare fröken Karin Cardell, Högstensgatan 5, Göteborg.

Stockholms bostäder.

I tidningen Norges Kvinder har stött två artiklar om bostadsförhållanden i Stockholm. De jämförelser som drs göras mellan Stockholm och Oslo äro inte till vår fördel. "Medan målet här hos oss ja har varit a och 3-rumsligheterna och så mycket som möjligt bort från tramsstandarder, ser det ut som om man i Stockholm tvärtom arbetade sig djupare och djupare ned i den."

Vad beträffar de huvulla kvinnorna "äro de ändå orättfärdigare behandlade i Stockholm än i Oslo. — Och det vill inte säga litet." "Men trädgårdarna — både de färdiga och de som vore under arbete, det som, lyst upp Stockholm. bostadsbildar."

MARIKA STJERNSTEDT
i sin idon om

HASSE Zs

nya bok

Ulf

"Dessa förtjusande barndomshistorier ha i all sin släpplighet lyfts upp till digtigneten människlighet ... ett drag av enkel, varm, godhet genomgår dem diskret och fint."

I varje bokhandel 4:50

BONNIERS

Hälfoföret
av Dr. Hyblinnes modell, alligenom svensk tillverkning av yppersta, rostfria material. Varje hälfoföret provas och baseras efter förtärliga åsikter.
om en bok mellan kl. 1-6 o. m.

Klaveriska Instrumentfabrika A.B.
Regeringsgatan 31, Stockholm.
Tel. Nor 286.

Jultomten lever än.

Lärarkallet.

(Forts. fr. sid. 1.)

Lärartjänsterna är mera krävande och betygande och i stor stor utsträckning av den art, att kvinnliga lärare icke så gånömda förutsättningar för att på ett tillfredsställande sätt fullgöra ämbetet, torde det få anses som ett berättigt krav, att lönen beloppas avvägas med hänsyn till dessa förhållanden.

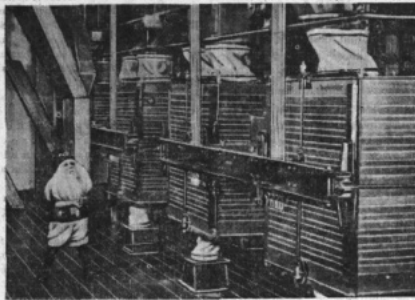
En kvinnlig lärare skulle således inte kunna sköta en gossavdelning på ett tillfredsställande sätt. Men emot detta påstående ställer ju erfarenhet och praktik många vittnesbörd om motsatsen. I högre folkskolor och kommunala mellanskolor, där samundervisning äger rum, är kvinnliga och manliga lärare lika ofta klassföreståndare för klasser t. o. m. skolans sista klass. Där har aldrig framförts någon fråga om kvinnliga lärares förmåga att handhava gossar, och där är det fråga om bra mycket högre älderstadium än folkskolor. Vid Stockholms folkskolor har ej sällan förekommit, att lärarinnor både som ordinarie och vikarier skött gossklasser t. o. m. på skolans högsta stadiet.

För sin upplåtning om att kvinnliga lärare äro mindre skickade än manliga att handhava gossar uppfosteran anser sig, Folkskolläraförbundet ha fått stöd av ett uttalande av förre ecklesiastikminister Olsson, vilket uttalande citeras i skrivelsen. Det låter ordagrant som följer:

— — — Det är närlöpt liknande med den manliga läraren i gossklassen: han försärr gossarna bättre. Han är ju inte bara den, som skall höra upp läxorna; han är också den,

andra kapitlet tecknar Ola Hanssons första möte med Strindberg. Denne är här sedd med beundran och sympati, och hans svaga sidor äro behandlade med en viss raljant humor. I skarp motsatt håll står en följande skildring av Ola Hanssons sista möte med Strindberg, skriven med det bittra hatets förening av skarp syn och felsyn. Livet hade gjort de båda sensibla och stridbara skalderna till motvård. Efter en skildring från Ola Hanssons vandringsliv, "Bostadsbris", följer så epilogen, som i ett koncentrat ger hans livs tragik — hemlösheten och förtidig död. "Då jag icke mer hade något ord att skriva på, intet uppehållsställe att vara på, ingen eod i ugen och icke visste, vad för tak, jag nästa dag skulle ha över huvudet, med tomma fickor, — då upphörde den period, varunder jag skrev mina berättelser. Den sista — "Rustgården" — skrev jag med blivets på min knän i ett fuktigt luthus i Chamart vid Paris år 1909, ständigt störd och avbruten av de andra hyresgästerna. Så blev intet till övers utom det första, varmed jag bezynte — diktböckerna. I små notisböcker av sämsta papper — med matalyers av sänsta beskaffenhet — ibland nästan oläsligt för mig själv efteråt — blevo de skrivna ut i fria luften, i solen, regn och blåst, eller inne i ett rum tillsammans med hustru och son — och rummet var litet." —

Det är ju givet, att icke allt i denna volym står på höjden av det bästa, Ola Hansson skrivit. Men säkert är det värdefullare än mycket av det, som nu ropas ut på torgen såsom succévaror. Det vore icke för mycket begärt, att det svenska folket genom att köpa denna bok möjligheten av den fortsatta utgivningen av Ola Hanssons efterlämnade verk och därigenom gentemot den dödes hustru och son gottgjorde något av det, som felats mot Ola Hansson själv. Det skall gärna medges, att han genom sin stolthet och ömtalighet bidragit att framkalla sitt öde, men det kan ej förnekas, att från fosterlandets sida föga gjordes för att lindra hans svårigheter. Att han hedrades efter sin död och vid begravningen, är en klen ersättning.

Här se vi honom inspektera några stora mjölskålar i en av Kooperativa Förbundets kvarnar. Det var som bekant Kooperativa Förbundet som bröt kvarntrustrans världsmakt, åstadkom en sänkning av mjölprensarna i hela landet och återinförde fri konkurrens inom denna viktiga industri. K. F:s mjöl sålles i 2,000 kooperativa butiker. Dessa butiker tillförde förra året sina kunder övert 10 miljoner kronor i direkta besparingar.

återinförde fri konkurrens inom denna viktiga industri. K. F:s mjöl sålles i 2,000 kooperativa butiker. Dessa butiker tillförde förra året sina kunder övert 10 miljoner kronor i direkta besparingar.

Kooperationen gynnar alla.

Ola Hanssons post-huma bok.

(Forts. fr. sid. 1.)

tacka för", säger Ola Hansson. Han psisar också deras pålitliga vänskap, deras uppriktighet utan svek. Hela skildringen av dem är en Ehrenretning, övertrogen av en glans, som endast avstundat, saknaden och längtan kan skinka å det förlorade.

Efter studentinnena följa glimtar från Köpenhamn, Malmö och Stockholm. Herman Bang och Peter Nansen skytta förbi, Tavaststjerna och August Lindberg, alla skildrade med sympati, de två sistnämnda med reservationslös beundran. Därefter komma hägkonster från hans resor i Tyskland, Frankrike, Serbien, Grekland och vistelsen i Buyukere. Han berättar om sitt ensamma liv i Buyukere tillsammans med hustru och son och de böcker, han älskar. Hans enda, månkliga umgänge är de längsmed döda författare, han älskar. Man ser, att det är de på en gång stolta och sensibla naturerna, som stå hans hjärta närmast: La Rochefoucauld, madame de Lafayette, Chateaubriand. Över de två förstnämnda har man efterlämnat vidlyftiga monografier. När han icke längre umgicks med levande

människor, blevo djuren hans vännar, och i dagboken finnas utomordentliga djurspsykologiska studier, skrivna i en stil, som i grace och mjukhet påminner om hans bästa verk. Bland de aforismer, som äro insprängda i dagboksanteckningarna, märkas åttilliga med slagkraft och djup, t. ex. den mot teknisk användning i krigets och fördölsens tjänst riktade: "Det nutida Europas största triumf betecknas av de tekniska uppfinningarna och missbruket av dem" och den mot kvinnahatet mättade: "Hatet mot kvinnan" — formulerat som princip och omsatt i praxis — är rasens självförstöring." I en fristående grupp aforismer finner man också många träffande observationer och fyndiga formuleringar: "Man kallas alltid för alltför snabb i sitt omdöme, när man förtvår trått huvudet på spiken." — "Vad massorna framför all villja ha, är slagordet, vad som ligger bakom detta eller om det ligger något bakom det, kommer först i andra rummet." — "Det är naturligt för ädelmetoden men riskabelt som allt ädelmod, när känslan av sorgenshet gentemot en medmänniskas ondska är starkare än impulsen till motvård med dess utslag." — "Om materiella värden kan det finnas hand, men om andliga värden kan det blott finnas kamp."

Till dagboken äro i denna volym fogaade några skrifter av självbiografisk art. Hösten 1914 skrev Ola Hansson i Meudon utifrån Paris "Det var för tjugoåret är sedan —", där han berättar om sin första bekantskap med Laura Marholm och deras vispel i september 1889. Än med humor, än med vemod, än med betagande ömhet och lyrisk skönhet berättar han om deras första gemensamma resa till Norge. Gripande tillägger han, sedan han skildrar deras bröllopsresa och följande vandringsliv: "Och som vi sitta här, medan kriget stagnear omkring oss, befinna vi oss ännu alla tre på bröllopsresan..."

För alla kännare av Ola Hanssons verk har det länge varit ett ständigt spörsmål, om tredje delen av den självbiografiska romanen "Resan hem" skulle visa sig föreligga i manuskript vid författarens död. Så är emellertid icke fallet. Endast två kapitel därav blevo skrivna, vilka äro upptagna i denna volym. Man får en bild av Ola Hanssons och Laura Marholms första lilla hem i Danmark, "en liten red, där man kan ha det ganska varmt och gott, när man bara sticker näbben under vingen och sluter sig helt till till varandra." Det

Extra inkomst — hemarbete.
genom att i hemmet utföra stickarbetet för egen eller väns räkning på vår patenterade stickmaskin ARE — specialmodell.
Säljes även med S. K. F. kullager. Levereras till svenska städtliga inhemskas styrelser.
Svårheten icke rät-stickningsapparat med borta när då man erhålla en bättre och billigare, näm. Are-Standard till endast kr. 125.—, vilken kan köpas med rasstycke. Köbet Are Högstidsmaskin. Nuemanns världberömda symaskiner med kullager. Begär prospekt.
RODORIS TEXITILCOMPANIE
Vasagatan 15-17, STOCKHOLM.

som skall gripas in i många krävande situationer. Det är blivande män, som växa upp under hans händer, och det är instrument, som det fordras handlag för. Men hur tänker sig nämnden (läroförbundsstyrelsen), att en kvinna, som aldrig varit pojke och aldrig kan bli varit, skall kunna förstå och fima sig till rätta i en klass 13-15-åringar, som alla äro pojkar mer än vanligt då men också ingenting högre önska än att bli riktiga karlar?"

För att bemöta detta kan man ju endast peka på våra mödrar, vilka i allmänhet anses ha ett gott handlag även med pojkar och som oenkligen har rätt mycket med "blivande män" att göra, både när det gäller deras lekamliga och andliga välfärd och detta utan att de verkligen varit gossar eller kunna bli män. Och med lika stort fog kan man ju fråga, hur män, som aldrig varit flickor och aldrig kunna bli kvinnor, skola kunna handhava de kvinnliga eleverna vid alla våra högre utbildningsanstalter för att endast nämna ett av de många områden, där vi ha manlig ledning över kvinnor. Den ära frågeställningen är lika löjlig och orimlig som den andra.

Men även om man skulle gå med på att det i regel faller sig lämpligare, att manliga lärare sköta gossavdelningar och kvinnliga lärare flickavdelningar, hur kan detta tagas till intakt för en högre föreställning? Med minsta lika stort fog, som man påstår, att en kvinnlig lärare ej är lämpad att fostra gossar, kan det väl sägas, att en manlig lärare ej är lämpad att fostra flickor. Men är Folkskolläraförbundets centralstyrelse, att fostran av den kvinnliga undervisningen, "de blivande mödrarna" — och av de yngsta barnen, både gossar och flickor, som i regel handhavas av kvinnor, är av så mycket mindre värd och betydelse, att man för densamma kan nöja sig med mindervärdigt lärokräft. Det har ej sagt och kan väl ej heller gärna komma att sägas. Men erkänner man orimligheten i detta, då faller ju hela beviskraften i frågan avseende framställningen. Det måste vara medveten och avsinnig osanning de folkskollärarna komma med, då de stämpla de kvinnliga kollegernas arbete som mindre värt, ty deras dagliga erfarenhet måste säga dem, att det här är fråga om lika arbete och lika krävande arbetsuppgifter.

Vad som säges om förhållandena på landsbygden om "den synnerligen varliga anordningen att i skolor av första B-formen en folkskollärarinna undervisar i lägre avdelningen av folkskolan och en manlig lärare i högre avdelningen", är intet som helst bevis för att en lärarinna ej kan sköta undervisningen på det bättre stadiet. Här kan med styrka framhåvas, husomhus, där lärarinna skött hela skolan, detta gått precis lika bra, som där den manliga läraren haft monopol på denna undervisning. Lärarinnor förbundet har också vid flera tillfällen uttalat sig mot en sådan monopolsättning för den manliga läraren, emedan de större flickorna i samskolan på det sättet aldrig finge stå under kvinnlig ledning under den ålder, då detta för dem skulle vara av oerhört stor betydelse, och då lärarinna genom denna anordning förvägrats tillfälle att visa, att ha utbildning för undervisning på alla skolstadiet.

Det är oerhört att komma med sådana synpunkter som de ovan anförda i all synnerhet inom ett yrke som i så särdeles hög grad är berokande på personligheten för den manliga läraren, emedan de större flickorna i samskolan på det sättet aldrig finge stå under kvinnlig ledning under den ålder, då detta för dem skulle vara av oerhört stor betydelse, och då lärarinna genom denna anordning förvägrats tillfälle att visa, att ha utbildning för undervisning på alla skolstadiet.

Allmogegardiner, 70 cm. O: 35 m.

Bordvaxduk, 120 cm.	1:85 m.
Silkesblussyger	2:25 "
Morgonrock (lamell, tjock)	1:25 "
Kökshanddukar	1:50 diam.
Toaletthanddukar	8:50 "
Vita Näsdukar	2:40 "
Kängor	0:35 "
Kalotter, Stärkskjöldar	2:25 "
Nattskjortor, vävydda	4:25 "
Pullovers	4:25 "
Silk skragstyckare, felaktiga	1:25 "
Bildshakar, tjocka	1:50 "
Vickar	3:00 "
Hörsportomnier, läder	1:— "
Ess de cologne	0:25 "
Parfymier, 2 flaskor	2:25 "
Hår- & Klädesborstar	0:75 "
Rakhyvel i fodral	0:65 "
Grammofon med skiva	4:— "
Göbelingar	12:25 "
Psyshdular	7:50 "
Cretschendular	2:— "
Vita Linnedukar	1:05 "
Juldukar	1:— "
Linnedukar, uppritade	1:10 "
Morgonrockar	6:50 "
Singmatrar	2:25 "
Damviskor	1:75 "
Doekor med silkeskläder	0:50 "
Syrtin	0:45 "
Julgransfötter	1:05 "
Julbordljus	0:20 "
Julgransljus	0:42 pkt.
Konjaker	0:62 "
Höns, 1 styck	1:— per d. o. silke
Damskåpor, kuförta	1:75 "

OSKARSONS LAGER, Kungsg. 70

(mitt emot Oscars-Teatern)
Fålls: Clevergörd 2 (Västergatan 9).

Rosstorps Pensionat och Vilohem

Hög och ren luft, lämpligt för konvalescenter. Moderna rum med kallt och varmt vatten m. m. Gott bord till moderata priser. Äro ämbets. Julgäster omvårdas. Tel. Rönning: 258. Fru Anna Fahlström

FÖRSÄKRING SKÄNKER TRYGGHET

FOLKET Livförsäkring

SAMARBETE Brand, Glycksfallis, Garant, Bil-försäkring

Kooperationens Försäkrings-Anstalter

Kungsgatan 5 - Stockholm

Maltidsdryck som hälsokor

erhåller man av Frukt-Samarita, det ger en iskande och härlig kolhydrat, som piggar upp spöken och befarartr ämnesomsättningen, renar och uppljaskar blodet, befriar magen och tarmarna från stötkärl, smärta, utlöser den skadliga ursubstansen, gifter som måste rensas bort, varmed undandödsiga grundorsaker till dålig söm, hela organismen sättes i god form.
Drick därför dugliga Frukt-Samarita. Pris pr. fl. kr. 2.50; innesvarar 25 fl. mineralvatten. Erbålls å apotek, hos dock, färghandl. m. H. Cederroth Tekn. Fabr. Stockholm

Den moderna Corseletten
med resärfyllningar

Idealtisk för såväl den smärta som den något flygligare figuren.

Finnes i prislagen kr. 5.90, 6.90, 8.90, 10.90, 14.90, 17.90, 19.90, 22.90, 25.00, 35.00.

Till landst. mot postförsäkt. Uppg. inlämnad utgång klän. Beställ. eft. mätt fr. kr. 15. Bräskande beställningar utföres på dagen.

Au Corset Gracieux
N. 5484. Drottningg. 66. T. 11790.
Presentkort. Presentkort.